

tanko poročilo, koliko je družba do zdaj prejela subvencij, in se je ozir jemal na vse posamezne kmetijske razdelke, in ker se je poleg tega enako poročilo v letošnjem kmetijskem koledarju nekoliko okrajšano razglasilo, ne ponavljamo tega več, in nadaljujemo le to prvo poročilo ter se oziramo le na posamezne subvencije, katere so se delile leta 1873.

1. Za povzdigo reje goveje živine.

Od l. 1872 je ostalo v blagajnici . . . 1279 gl. 91 kr.
Za l. 1873 je podeljene subvencije . . . 7000 „ — „
Med tem časom naloženi denarji so dali obresti 92 „ 16 „

Iz skupnega zneska . . . 8372 gl. 7 kr. se je nakupilo in po dražbeni poti za polovico kupne cene prodalo, ter tako v našo deželo pripravilo v tem letu 148 izvernih goved obojega spola, in sicer 87 izvernih Miricodolskih in 61 izvernih Belanskih. Poleg tega je še ostalo v blagajnici 789 gl. 58 kr. Ta ostanek se bo obrnil s subvencijo, ktero upamo za letošnje leto dobiti.

Način, po katerem se je v minulem letu 1873 subvencija za govejo živino obračala, da se namreč goveda ne dajejo zastonj, temuč se za polovico kupne cene na dražbi prodajajo, in da se dotični kupec na dražbi s pismom zaveže, goveda vsaj dve leti za pleme rediti, ta način je pripomogel, da se je še enkrat toliko žlahnih goved za pleme moglo dati našim živinorejcem, kakor bi bilo sicer mogoče, ako bi se bile zastonj dajale. To bo bistveno pripomoglo, da se bo živinoreja hitroboljšala.

2. Za povzdigo reje drobnice

je za leto 1873 podeljene podpore . . . 1000 gl. — kr.
z ostankom v blagajnici 176 „ 83 „
se je nakupilo 21 Ugoviških
in 46 Jezerskih

skupaj . . . 67 ovac za pleme, dalje 32 bravov in oziroma 16 parov sufolških svinj; ovce so se dajale gospodarjem zastonj, svinje so se jim po dražbi prodale za polovico kupne cene, in tako se je vsa subvencija popolnem porabila.

Ker so se naši živinorejci obéh plemen tih živali živo poprijeli, in so sufolške svinje jako rodovitne, je bilo lansko leto centralnemu odboru mogoče, potrebno število sufolških svinj in od omišljenih 67 ovac razun 18 vse od domačih živinorejcev izvirnega plemena nakupiti.

3. Kar se tiče pospeševanja sviloreje.

Za ta oddelek je sl. c. kr. ministerstvo kmetijstva za leto 1873 dovolilo podpore . . . 200 gl. — kr.
lansko leto je bilo pa ostalo 134 „ 16 „

v porabljenje, za katera oba zneska . . . 334 gl. 16 kr.
se je letošnje leto oskrbelo od kmetijske družbe v Rovinju 20 unč celičnega svilorednega semena za . . . 180 „ — „
od Tržaške družbe 4 kartone semena za . . . 20 „ — „
od Milanske družbe 1 karton izvirnega semena za 10 „ — „
šoli na Slapu, katera se bo tudi pečala s podučevanjem v sviloreji, je subvencijski odbor dovolil za drobno-gled in in gorkomer 82 „ — „
za poskušnjo celičnega svilorednega semena se je porabilo 6 „ 40 „
za inserate 3 „ 20 „

Skupaj 301 gl. 60 kr.

Ako tedaj primerimo stroške 301 gl. 60 kr.
gotovini, še ostane 32 „ 56 „
K temu pride še izkupilo letos prodanega semena, katerega še nismo dobili, okoli 100 „ — „

tako, da bo družbi za prihodnje leto ostalo 132 gl. 56 kr.
in za leto pričakovana državna subvencija.

Sviloredno seme se je svilorejcem prodajalo za $\frac{2}{3}$ kupne cene, ljudskim šolam pa se je dajalo brezplačno.

4. Za povzdigo sadje- in vinoreje ter vrtnarstva

se je za leto 1873 podelilo subvencije 800 gl. — kr.
v blagajnici je ostalo od l. 1872 . . . 281 „ 29 „

Iz te svote 1081 gl. 29 kr.

se je nakupilo 10 zbirk vrtnarskega in sadnega orodja, katero se je razdelilo ljudskim šolam za sadno drevje, za divjake, za cepiče in za subvencije k napravi šolskih vrtov in drugih reči se je izdalo 577 „ 25 „

tako, da družbi še ostane 504 gl. 4 kr.

Ta znesek se bo v teku letošnjega leta porabil za podpore, kakor bo sklenil subvencijski odbor.

5. Za povzdigo čebelarstva.

Subvencije, katere so bile za ta oddelek podeljene do konca leta 1872, so se bile porabile, ostalo je bilo le še 14 gl. 20 kr.
subvencija za leto 1873 znašala je . . . 400 „ — „

Od tega skupnega zneska 414 gl. 20 kr.

je kmetijska družba po ukazu sl. c. k. ministerstva poljedelstva od 21. decembra 1873 št. 12034/1646 tukajšnji čebelorejski družbi dala 200 „ — „

tako, da je centralnemu odboru še ostalo

v porabo 214 gl. 20 kr.

Polovica tega denarja je namenjena za nakup Potentovih panjev, polovica pa za premije od 10 do 20 gold., katere se bodo delile ljudskim učiteljem, ki se praktično pečajo s čebelarstvom in tudi šolsko mladino v tem podučujejo, in pa manj premožnim čebelarjem kmetijskega stanú. (Dal. prih.)

0 pridelovanji cikorijne korenine.

(Po Činkelnovem „navodu“.)

Vsak kmetovalec mora na to gledati, da na svojem zemljišči kolikor mogoče več pridelja. Da pa se to zgodi, ne zadostuje še, da polje dobro obdeluje in gnoji, ampak je dobri pridelek odvisen prav posebno od tega, da se pravo seme izbere, ki stori na njegovi zemlji.

Od nobenega sadeža pa kmetovalec ne more imeti večje koristi, kakor če sadi cikorijo.

O velikem dobičku tega gospodarstvenega članka se izrekuje najugodnejše dr. Karl Sprengel, kr. pruski ekonomijski svetovalec, v svoji izvrstni knjigi: „Meine Erfahrungen im Gebiete der allgemeinen und speciellen Pflanzenkultur.“ Najjasnejši dokaz za to je pa ta, da se cikorijne korenine na Nemškem v nezmerni množici pridelujejo, in da vsak umni gospodar trdi, da se to prav dobro izplačuje.

Podnebne in zemeljske razmere na Kranjskem so pridelovanji cikorijne korenine posebno ugodne. Mi sami smo na enem oralu že 300 centov pridelali, in

akoravno se že več let s tem pečamo, nismo doživeli še nikdar slabe letine.

Ker zdaj povrh tega zamoremo za cent cikorijskih korenin 1 gold. 20 kr. plačati in smo pripravljeni onim kmetom, ki bi cikorijo zato sadili, da bi jo nam prodali, dati zastonj potrebno seme, ki nas funt na 1 gld. 30 kr. pride stati, ne dvomimo, da bi več Kranjskih gospodarjev poskusilo cikorijske korenine pridelovati, in dobri pridelki jih bodo gotovo pripravili, da se bodo še zanaprej s cikorijo pečali.

Naslednji odstavek pa imajo namen, da dobí kmetovalec primerno podučenje, kako se ima ravnati s cikorijo.

Zemlja.

Cikorija (cikorijska korenina) tirja globoko obdelano zemljo, ako se hoče, da bi imela debele in dolge korenine, ali z drugimi besedami, ako se hoče, da bi dala dosti dobička. Posebno dobro raste tam, kjer se poprejšnjo jesen zemlja dobro pognoji in kolikor mogoče globoko zorje. Posebno dobro stori na ilovnatopješeni ali na peščeno-ilovnati zemlji, pa tudi na lahkih peščenih tleh se obnese, ako se dobro pognoji. Kar zemlji, posebno okoli Ljubljane, na globokosti manjka, to nadomestuje gorko in vlažno podnebje. Korenine tam sicer ne zrastejo tako dolge, toda debelejšje; mi smo, kakor je bilo že omenjeno, na enem oralu pridelali 300 centov, in sicer na plitvi zemlji.

Čas in način sejanja.

Najboljši čas za sejanje cikorijske je druga polovica aprila. Poprej sejati jo ni svetovati, ker pride lahko slana, in korenine potem zdivjajo.

Seje se tako le:

Ako se je polje že jeseni zoralo in pognojilo, zorje se spomladi ravno pred setvijo še enkrat prav plitvo, se dobro povleče in se po vrhu seme vseje. To se na ta način seje, kakor detelja, le tako gosto ne; na en oral se računi le 6 funtov semen.

Kedar je seme vsejano, se z grabljami zasiplje, potem se pohodi ali zavalja.

Ker marsikateremu kmetu ni mogoče, polje za cikorijo že jeseni pripraviti, opominjamo tukaj na to, da je spomladi boljše, da se ne orje pregloboko, da se ne naorje mrtve zemlje, v kateri seme težko kalí.

Okopavanje in prepuljenje.

Prvič se mora cikorija že čez teden potlej, ko je ozelenela, okopati, k večjemu pa v štirinajstih dneh.

Prvič se okopava prav plitvo in se trebi, dokler je še majhina, precej pri prvem okopavanju, tako da so rastline za 6 do 8 palcev druga od druge.

Drugič se mora globoko okopati. Z motiko se gré okoli rastline, in ako so te še pregoste, prepuli jih še enkrat.

Kolikrat se cikorija mora okopati, se ne dá določiti; okoplje se, kedar je plevelna. Plevel je ne sme nikdar prerasti, ker se je potlej manj pridelala.

Ruvanje cikorijske.

Čas ruvanja je druga polovica septembra meseca. Korenine se kolikor mogoče globoko rujejo, in sicer z lopato, kar se mora, ker so zelo krhke, le z veliko previdnostjo zgoditi. Ako se korenine odlomijo, ni to materijalna škoda za gospodarja, ampak onesnaži se tudi polje, ako tu pa tam kaka korenina v tleh ostane. Korenine ne poginejo od mraza, ampak spomladi spet ozelené. Mi smo poskušali korenine izoravati in smo prav dober uspeh imeli. To stane manj, kakor če delavci rujejo cikorijo, in se sadež tudi bolj s pridom

vzame iz zemlje. Morajo se pa izoravati, kolikor mogoče globoko, in sicer vsaj 14 palcev globoko. Brazda se mora dobro razsekati.

Perje se od korenin ne odreže, ampak odsuče, ker se preveč cikorijske vzame, ako se perje reže. Posušeno perje je prav dobra krma, katero goveja živina, pa tudi svinje, prav rade žró.

K sklepu.

Pri cikoriji se seje večidel sladkorna pesa, pa za to ni treba polja gnojiti. Pesa dá na taki njivi dober pridelek, pa je tudi manj dela z njo, ker je njiva že zaradi tega, ker je cikorija na njej rastla, brez plevela.

K sklepu ponavljamo, da damo onim gospodarjem, ki hočejo cikorijo sejati, pa jo nam po omenjeni ceni prodajati, zastonj seme. To je gotovo obzira vredno in bode izpodbujalo k poskušnjam.

Politične stvari.

Palackijev zagovor.

V zadnjem listu smo omenili najnovejše nemške brošure, katero je izdal slavni Českí zgodovinar Fr. Palacky, in obljubili nekoliko bolj važnih odlomkov podati svojim bralcem, ker je ta knjiga jako pomenljiva za sedanjí čas in se razmere naše vjemajo skoro do malega s Českimi. Naj toraj sledi tukaj to, kar se posebno tiče politike Nemcev proti narodom slovanskim.

Palacky najprvo odbija od sebe očitanje, da je hotel s to knjigo koga napasti; namen jej je le, da opraviči ž njo svoje politično vedenje in kaže, se je li kaj spremenil ali ne.

Potem govoreč o različnih narodih pravi:

„Postala sta dva, sprva sicer sorodna, pa ne prijazna naroda, Nemci in Slovani — sosedje od starodavnih časov, ki so pa, kakor priča zgodovina, od nekdanj različno smatrali svoje naloge in reševati jih skušali. Slovani so si prizadevali za ohranjenje samih sebe potrebno najprej samo od narave pridobivati; bili so delavni, pečali se s poljedelstvom, živinorejo in obrtništvom, niso mislili na boj, ampak so bili marsikrat čez mero miroljubni. A Nemci so nastopali v krajša pota: sosedu s silo jemati in prisvojevati si njegovo bil jim je pripomoček ne le, da so se preživili in bogatili, ampak tudi, da so si pridobivali junaško slavo. Saj so premagance tudi silili, da so opravljali za zmagovalce vsa potrebna dela. Tako je bil Nemec od doma bojevit, gospodstva željen osvojevalec, katerega bati so se njegovi sosedje vzrok imeli.“

In ko je razložil, kako so Nemci potem, ko je propadel mogočni Rim, se spravili nad Slované jim sosedje, nadaljuje:

„Noben slovanski narod med seboj ni imel služentva, nobeden ni želel gospodariti nad drugimi narodi. A Slovanom prirojena ljubezen do svobode je bila mnogokrat kruto kaznovana za to, da niso razumeli potrebnih pogojev za obstanek svobode sploh in zlasti v svojih posebnih okoliščinah, in da ravno iz napačno razumljene ljubezni do svobode svojih moči prostovoljno in ob pravem času niso znali zediniti in skupnim namenom podvreči.“

Palacky potem prestopi k zgodovini Českich Slovanov, ki so bili kot najbližnji sosedje v največi nevarnosti med Nemci se zgubiti, pa so kljub mnogim nesrečnim dogodbam ohranili svojo narodnost ter v duševnem oziru še prekosili svoje sosedje. Dalje popisuje ponemčevanje pod Ferdinandom II., Marijo Terezijo in Jožefom II., ki je pa bilo vzrok, da se je že na pol